Utlåtande JsUU 20/2017 rd– RP 80/2017 rd

Jord- och skogsbruksutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om villkor för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse för säsongsanställning, till lag om villkor för inresa och vistelse för tredjelandsmedborgare inom ramen för företagsintern förflyttning av personal samt till vissa lagar som har samband med dem

Till förvaltningsutskottet

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om villkor för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse för säsongsanställning, till lag om villkor för inresa och vistelse för tredjelandsmedborgare inom ramen för företagsintern förflyttning av personal samt till vissa lagar som har samband med dem (RP 80/2017 rd): Ärendet har remitterats till jord- och skogsbruksutskottet för utlåtande till förvaltningsutskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört
- lagstiftningssekreterare Karoliina Hyttinen, utrikesministeriet
- konsultativ tjänsteman Harri Sivula, inrikesministeriet
- överinspektör Veli-Pekka Reskola, jord- och skogsbruksministeriet
- regeringsråd Olli Sorainen, arbets- och näringsministeriet
- husmor Mirva Kittilä, Niitty-Seppälän tila
- verksamhetsledare Hannu Salo, Hedelmän- ja Marjanviljelijäin liitto r.y.
- verkställande direktör Matti Peltola, Maskinföretagarnas förbund rf
- jurist Vesa Malila, Centralförbundet för lant- och skogsbruksproducenter MTK
- verkställande direktör Veli-Matti Rekola, Landsbygdens Arbetsgivareförbund LAF rf.

Skriftligt yttrande har lämnats av
- Migrationsverket
- lantgården Hästön Maatila
- Närings-, trafik- och miljöcentralen i Egentliga Finland
- Träfacket rf.
- Lantmäteriverket.

Inget yttrande av
- Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC rf.

Klart
5.0

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

I propositionen föreslår regeringen att det stiftas en lag om villkor för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse för säsongsanställning (nedan lagen om säsongsanställning) och en lag om villkor för inresa och vistelse för tredjelandsmedborgare inom ramen för företagsintern förflyttning av personal. Genom lagarna genomförs direktivet om villkor för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse för säsongsanställning (nedan direktivet om säsongsanställning) och direktivet om villkor för inresa och vistelse för tredjelandsmedborgare inom ramen för företagsintern förflyttning av personal (ICT-direktivet). I det här utlåtandet behandlar utskottet propositionen med avseende på sitt fackområde.

Det har blivit etablerad praxis i Finland att anlita säsongsarbetskraft från tredjeländer. Säsongsarbetskraften har blivit en viktig del av arbetskraften i vissa företag, framför allt i branscher där arbetet är säsongsbetonat och kräver mycket arbetskraft. Det rör sig om exempelvis odling och skörd inom trädgårdsproduktion, olika slags säsongsarbeten inom jord- och skogsbruket, pälsdjursuppfödning och uppgifter inom turism och upplevelsetjänster. Enligt artikel 2 i direktivet om säsongsanställning ska medlemsländerna vid införlivandet av direktivet upprätta en förteckning över de branscher som innefattar säsongsbunden verksamhet. Enligt 24 § i lagen om säsongsanställning ska en förteckning utfärdas genom förordning av statsrådet. I avsnitt 3.1.2 (de viktigaste förslagen) i propositionen återfinns en preliminär förteckning. Sakkunniga har påpekat att förteckningen åtminstone behöver utökas med produktion av prydnadsväxter, svampodling, torvproduktion, landsbygdsturism och småskalig vidareförädling av livsmedel, där säsongsarbetskraft behövs till exempel på fiskrökerier och inom vidareförädling av bär. Dessutom har det lyfts fram att förteckningen behöver kompletteras med säsongsbetonad djurskötsel, eftersom behovet av arbetskraft på en del av kreatursgårdarna och hästgårdarna varierar betydligt efter årstid. Säsongsarbetskraft kan behövas till exempel under betesperioden när djuren ska flyttas och inhägnader repareras, och under lamningen på fårgårdar.

I 7 § i lagen om säsongsanställning ska det föreskrivas om förvägrande av tillstånd för säsongsarbete av orsaker som beror på arbetsgivaren. Jord- och skogsbruksutskottet påpekar för förvaltningsutskottet att förvägrande av säsongsarbetstillstånd är en kraftåtgärd ur både arbetsgivarens och arbetstagarens synvinkel och att grunderna för att vidta en sådan åtgärd bör vara klara och förenliga med proportionalitetsprincipen. Den samlade prövningen bör också väga in företagets historia när det gäller att leva upp till arbetsgivaråtagandena. Då drabbas företagets verksamhet inte av några betydande negativa konsekvenser i enskilda fall där det också går att påvisa att orsaken är nonchalans från arbetstagarens sida. Därför ser utskottet det som angeläget att förvaltningsutskottet granskar paragrafen också med hänsyn till de här aspekterna.

Enligt 11 § i lagen om säsongsanställning ska Migrationsverket fatta beslut om en ansökan om uppehållstillstånd för säsongsarbete inom 90 dagar efter det att en fullständig ansökan inlämnats. Enligt detaljmotiveringen till paragrafen föreskriver direktivet att tidsfristen ska vara 90 dagar. Vid utfrågningen av sakkunniga lyftes det flera gånger fram att handläggningstiden bör vara betydligt kortare än 90 dagar för att undvika svårigheter rent konkret. Jord- och skogsbruksutskottet ser det därför som nödvändigt att förvaltningsutskottet i sitt betänkande understryker att 90 dagar är den maximala tiden för handläggning av ansökningar. Det ska gå snabbt att handlägga ansökningarna och framför allt klara och enkla fall bör behandlas genast.

I 12 § i lagen om säsongsanställning ska det föreskrivas om arbetsgivarspecifikt tillstånd för säsongsarbete. Utskottet påpekar att arbetsuppgifterna under en säsongsarbetsperiod ofta varierar beroende på exempelvis vilket väder det är och hur skördarna mognar. Utskottet ser det därför som nödvändigt att säsongsarbetarna så flexibelt som möjligt kan utföra olika arbetsuppgifter inom ramen för säsongsarbetet. Byråkratin kring tillståndsförfarandet får inte bli ett hinder för flexibilitet när det gäller arbetsuppgifterna. Utskottet påpekar att personer som fått säsongsarbetstillstånd bör kunna arbeta tillfälligt på andra gårdar som har rätt att anställa säsongsarbetare och att den ansvariga arbetsgivaren då ska vara den gård för vilken det ursprungliga säsongsarbetstillståndet beviljats. Den behövliga informationen bör i så fall kunna lämnas till exempel samtidigt som försäkran till den behöriga myndigheten enligt 8 §.

Enligt artikel 16 i direktivet om säsongsanställning ska medlemsstaterna underlätta återinresa för tredjelandsmedborgare som av samma medlemsstat beviljats inresa som säsongsarbetare minst en gång under de senaste fem åren och som fullt ut har respekterat villkoren för säsongsarbetare enligt detta direktiv under varje vistelse. I artikeln finns en förteckning över åtgärder som kan vidtas för att underlätta återinresa. Men 18 § i lagen om säsongsanställning föreskriver bara om underlättande av kravet på att styrka att säsongsarbetaren har lämplig bostad. Den möjlighet som direktivet tillåter att bevilja flera säsongsarbetstillstånd i form av en enda administrativ handling föreslås alltså inte i Finland. Vissa arbetsplatser inom primärproduktionen anlitar samma personer som säsongsarbetskraft flera år i rad för att minska på kostnaderna för exempelvis utbildning och användning av maskiner, påpekar utskottet. Möjligheten att bevilja flera säsongsarbetstillstånd i form av en enda administrativ handling gör att processerna för att söka och bevilja tillstånd blir enklare och smidigare samtidigt som de administrativa kostnaderna minskar. Därför anser utskottet att den här möjligheten bör införas i Finland.

Slutligen vill utskottet uppmärksamma tillgångsprövningen. Som det står i bedömningen av propositionens konsekvenser för företag och samhälle är tillgången på säsongsarbetare ett absolut villkor för att otaliga fasta anställningar året runt ska finnas kvar, inte minst inom jordbruket och i glesbygden. Säsongsarbetskraften från tredjeländer är stor särskilt inom vissa jordbrukssektorer och tillgången på säsongsarbetare är livsviktig för jordbruksföretagen, som i praktiken har obefintliga möjligheter att anställa säsongsarbetskraft från närliggande områden eller från andra regioner i Finland. Säsongsarbetarnas betydelse inom primärproduktionen är stor även för möjligheterna för företag längre fram i förädlingskedjan att basera sin verksamhet på inhemska råvaror. Vid utfrågningarna av sakkunniga kom det tydligt fram att det inte finns tillräckligt mycket inhemsk säsongsarbetskraft att tillgå trots stor arbetslöshet och att någon förändring till det bättre inte är att vänta. Därför ser utskottet det som viktigt att tillgångsprövningen i fråga om säsongsarbetare blir smidigare och lättare, åtminstone i de fall där det står klart att det inte finns tillräckligt mycket inhemsk säsongsarbetskraft att tillgå inom branschen.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Jord- och skogsbruksutskottet föreslår

att förvaltningsutskottet beaktar det som sägs ovan.

Utlåtande JsUU 20/2017 rd

Helsingfors 29.9.2017

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Anne Kalmari cent
medlem Pertti Hakanen cent
medlem Hanna Halmeenpää gröna
medlem Lasse Hautala cent
medlem Reijo Hongisto blåa
medlem Jukka Kopra saml
medlem Susanna Koski saml
medlem Jari Myllykoski vänst
medlem Mats Nylund sv
medlem Juha Pylväs cent
medlem Tytti Tuppurainen sd
medlem Harry Wallin sd
ersättare Ritva Elomaa saf.

Sekreterare var

plenarråd Miika Suves.

AVVIKANDE MENING

Motivering

Till skillnad från propositionen föreslår jord- och skogsbruksutskottet mer flexibilitet i tillgångsprövningen enligt lagen om säsongsanställning. Förslaget är inte förenligt med direktivet om säsongsanställning.

Jord- och skogsbruksministeriets syn på landsbygdsutvecklingen är *”att det på landsbygden ska finnas goda förutsättningar för företagsverksamhet av många olika slag och boende för människor i olika åldrar. Landsbygden lever på sina naturresurser, så vård av miljön är ett viktigt mål för landsbygdsutvecklingen. Ren natur, trivsam miljö och fungerande tjänster lockar nya invånare och besökare till landsbygden*.” Utskottets utlåtande tar avstamp i fri användning av säsongsarbetare och äventyrar därför den här aspekten. Om befolkningsstrukturen på landsbygden fortsätter att utvecklas på samma sätt som i dag kommer allt fler byskolor att stängas och tjänster att förtvina.

Enligt utlåtandet ska säsongsarbetare också kunna anlitas för småskalig vidareförädling av livsmedel och till exempel på fiskrökerier och vid vidareförädling av bär. De här branscherna hör inte till jordbruk och turism, som anges i direktivet. I utlåtandet öppnar utskottet upp för säsongsarbete inom nya branscher på ett tvivelaktigt sätt.

I propositionen ingår en bestämmelse om att arbetsmarknadsparterna ska höras när förteckningen över branscher som innefattar säsongsarbete upprättas. Förteckningen bör upprättas på trepartsbasis och inte enbart utifrån hörande. Då blir anställningsvillkoren beaktade i tillräcklig utsträckning, framför allt eftersom förteckningen avses bli utfärdad genom förordning, det vill säga beslut av statsrådet.

Dessutom har det lyfts fram att förteckningen behöver kompletteras med säsongsbetonad djurskötsel, eftersom behovet av arbetskraft på en del av kreatursgårdarna och hästgårdarna varierar betydligt efter årstid. Säsongsarbetskraft kan enligt utlåtandet behövas till exempel under betesperioden när djuren ska flyttas och inhägnader repareras, och under lamningen på fårgårdar. I stället för att utöka säsongsarbetet bör vi ta krafttag för att göra arbetstillfällena på landsbygden mer lockande, till exempel genom att tillhandahålla bättre samhälleliga tjänster.

Avvikande mening

Jag anser

> att förvaltningsutskottet inte bör godkänna jord- och skogsbruksutskottets förslag att underlätta flexibel tillgångsprövning i fråga om säsongsarbetare eller förslaget att utöka de branscher som innefattar säsongsarbete.

Utlåtande JsUU 20/2017 rd

Helsingfors 29.9.2017

Jari Myllykoski vänst